

Verblijvingsbeding in het huwelijkscontract met betrekking tot goederen in onverdeeldheid tussen echtgenoten: Vlabel spreekt zich uit over de gevolgen op vlak van erf- en registratiebelasting

22 januari 2020

Laura Goossens / Katrien Van Boxstael

In een **Voorafgaande Beslissing nr. 19053 van 21 oktober 2019** heeft de Vlaamse Belastingdienst zich uitgesproken over de gevolgen op vlak van erf- en registratiebelasting van een verblijvingsbeding overeengekomen in het huwelijkscontract met betrekking tot goederen die tussen de echtgenoten in onverdeeldheid zijn.

De feiten die aan deze beslissing ten grondslag liggen zijn de volgende: een echtpaar, initieel gehuwd onder het wettelijk stelsel der gemeenschap van aanwinsten, wijzigt *in 2016* een eerste keer hun huwelijksvermogensstelsel door over te gaan van het wettelijk stelsel van gemeenschap van aanwinsten naar een basisstelsel van scheiding van goederen. Het echtpaar heeft drie gemeenschappelijke kinderen en geen niet-gemeenschappelijke kinderen.

Bijzondere conventionele onverdeeldheid

Nadien wensen ze hun huwelijksvermogensstelsel nogmaals aan te passen door een specifieke regeling in te voeren met betrekking tot de goederen waarvan ze onverdeeld eigenaar zijn. Meer specifiek wensen ze *met betrekking tot deze onverdeelde goederen een verblijvingsbeding* overeen te komen, inhoudende dat, *bij overlijden van één van de echtgenoten, de onverdeelde goederen van rechtswege, onmiddellijk, in volle en exclusieve eigendom aan de langstlevende der echtgenoten zullen toekomen*. Het verblijvingsbeding geldt *optioneel*, in die zin dat *de langstlevende ervoor kan opteren om, overeenkomstig de modaliteiten van het huwelijkscontract, zich niet op het verblijvingsbeding te beroepen*.

De echtgenoten onderscheiden drie afzonderlijke onverdeeldheden:

1. De onverdeeldheid ontstaan *als gevolg van* de ontbinding van de gemeenschap (door de overgang naar een stelsel van scheiding van goederen) is het gemeenschappelijk vermogen, dat tussen de echtgenoten bestond, ontbonden en zijn de gemeenschapsgoederen *van rechtswege* opgenomen in een *postcommunautaire onverdeeldheid* waarvan ze worden geacht eigenaar te zijn, ieder ten belope van de onverdeelde helft). Belangrijk is dat in het voorliggende geval van deze *postcommunautaire onverdeeldheid enkel roerende goederen* deel uitmaken.
2. De onverdeeldheid die *na ontbinding* van de gemeenschap is ontstaan met betrekking tot gelden op een bankrekening aangehouden door beide echtgenoten. De echtgenoten hebben, na de overgang naar een stelsel van scheiding van goederen in 2016, hun beroepsinkomsten laten storten op een rekening waarvan ze beiden titularis zijn. De beroepsinkomsten van ieder van de echtgenoten, die op deze gezamenlijk aangehouden bankrekening zijn gestort, zijn onderling niet gelijk, maar het saldo van de

beroepsinkomsten vormt een onverdeeldheid tussen de echtgenoten waarin ze geacht worden voor gelijke delen gerechtigd te zijn. Belangrijk in deze is dat het gaat om aanwinsten van de echtgenoten.

3. De onverdeeldheid die ze beogen te creëren door de *inbreng* van een (nog te verkrijgen) eigen onroerend goed door één van de echtgenoten, zodat dit onroerend goed hen na de inbreng bij gelijke delen toebehoort.

De mogelijkheid om ook in een stelsel van scheiding van goederen een verblijvingsbeding overeen te komen met betrekking tot de onverdeelde goederen van de echtgenoten, is gebaseerd op *het nieuwe artikel 1469 BW*, op grond waarvan echtgenoten gehuwd onder een stelsel van scheiding van goederen aan dat stelsel bedingen kunnen toevoegen tot nadere regeling van enige onverdeeldheid of doelvermogen die tussen hen zou bestaan, voor zover deze met het stelsel verenigbaar zijn.

De echtgenoten wensen zekerheid te verkrijgen over de gevolgen op het vlak van erf- en registratiebelasting, zowel wat betreft de inbreng van een eigen onroerend goed in de onverdeeldheid, als de toebedeling (verblijving) van de onverdeeldheden aan de langstlevende.

Onder bezwarende titel

Algemeen aanvaardt de Vlaamse Belastingdienst dat de voorgenomen verrichtingen die bij huwelijkscontract zouden plaatsvinden - zowel de overeenkomst van inbreng als de latere toebedeling (verblijving) - overeenkomsten onder bezwarende titel uitmaken:

“Algemeen wordt vooreerst aanvaard dat de voorgenomen verrichtingen welke bij huwelijksovereenkomst zouden plaatsvinden (dus zowel de overeenkomsten van inbreng als die van toebedeling), overeenkomsten onder bezwarende titel zijn. Bovendien blijven deze overeenkomsten onder bezwarende titel, ook al is de inleg en/of de levensverwachting ongelijk, dit in tegenstelling tot hetgeen geldt voor bedingen van aanwas.”

Belangrijk is dat de Vlaamse Belastingdienst in haar beslissing vermeldt dat deze overeenkomsten onder bezwarende titel blijven, ook al is de inleg en/of levensverwachting ongelijk, *dit in tegenstelling tot hetgeen geldt voor een beding van aanwas*.

- De inbreng van een eigen onroerend goed door één van de echtgenoten in een nieuwe onverdeeldheid dient te worden beschouwd als een overdracht onder bezwarende titel van dat onverdeeld aandeel. Het evenredig verkooprecht is verschuldigd op de waarde van het aandeel dat wordt overgedragen, overeenkomstig artikel 2.9.1.0.1. VCF, aangezien het gaat om een in Vlaanderen gelegen onroerend goed (mocht het gaan om roerende goederen, zou het evenredig verkooprecht uiteraard niet verschuldigd zijn). Dit in tegenstelling tot de inbreng van een onroerend goed in de huwelijksgemeenschap die enkel het algemeen vast recht van 50,00 euro opeisbaar maakt.
- De latere toebedeling van de onverdeelde goederen aan de langstlevende wordt niet beschouwd als een erfrechtelijke verkrijging, maar een verkrijging op grond van een overeenkomst onder de levenden (het huwelijkscontract). Om die reden is er geen erfbelasting verschuldigd op grond van artikel 2.7.1.0.2. VCF (ex-artikel 2 Vl.W.Succ.). De fictiebepaling in artikel 2.7.1.0.4. VCF (ex-artikel 5 Vl.W.Succ.) kan evenmin worden toegepast, zo bevestigt de Vlaamse Belastingdienst, vermits er *in casu* geen sprake is van een gemeenschappelijk vermogen.

Aldus, zo beslist de Vlaamse Belastingdienst, moeten we teruggrijpen naar de algemene regels inzake het verkoop- en verdeelrecht voor de verdere analyse van de fiscale gevolgen in de drie voormelde verrichtingen. Concreet betekent dit dat, als beide echtgenoten op grond van dezelfde rechtshandeling (bv. aankoop, schenking, ...) / hetzelfde rechtsfeit (bv. erfenis) eigenaar zijn geworden, het verdeelrecht verschuldigd zal zijn. Indien de echtgenoot dient te worden beschouwd als een derde-verkrijger (geen deelgenoot), dan zal op de toebedeling het verkooprecht worden toegepast. Dit is logisch.

Wat betekent dit concreet?

De toebedeling van deze “bijzondere, conventionele onverdeeldheid” tussen echtgenoten, naar aanleiding van overlijden, geeft geen aanleiding tot erfbelasting, noch op basis van artikel 2.7.1.0.2. VCF, noch op basis van artikel 2.7.1.0.4. VCF, ongeacht of het gaat om roerende goederen dan wel om onroerende goederen. In beide gevallen is er evenmin schenkbelasting verschuldigd. In de mate dat het verblijvingsbeding betrekking heeft op roerende goederen, vindt het verdeelrecht geen toepassing. Indien de toebedeling echter betrekking heeft op onroerende goederen gelegen in Vlaanderen, is het evenredige verdeelrecht (2,5%), dan wel het verkooprecht verschuldigd (artikel 2.10.4.0.1. *juncto* 2.9.1.0.7. VCF).

De Vlaamse Belastingdienst besluit tot slot dat het inlassen van een verblijvingsbeding in het huwelijkscontract met betrekking tot deze “bijzondere, conventionele onverdeeldheid” in dit geval geen fiscaal misbruik vormt.

Deze beslissing van de Vlaamse Belastingdienst dient zeker te worden toegejuicht. De beslissing kadert in de logica van het opzet van de Vlaamse regering om toebedelingen tussen/aan echtgenoten fiscaal gunstiger te behandelen [1]. De techniek is bovendien juridisch performant.

De Vlaamse Belastingdienst aanvaardt dat, met betrekking tot de onverdeelde goederen van echtgenoten, eveneens een verblijvingsbeding kan worden overeengekomen in het huwelijkscontract, zoals dat geldt voor de gemeenschappelijke goederen van de echtgenoten (de artikelen 1464 en 1465 Burgerlijk Wetboek). We zouden deze techniek dus kunnen omschrijven als een “bijzondere, conventionele onverdeeldheid” overeengekomen tussen echtgenoten. Deze techniek zou aldus handig kunnen worden gebruikt als een alternatief voor het beding van aanwas, aangezien deze als voordeel heeft dat de Vlaamse Belastingdienst oordeelt dat de overlevingskansen niet gelijk moeten zijn en de inbreng evenmin. Zo zou de techniek kunnen worden gebruikt in een geval waarin één van de echtgenoten ernstig ziek is of er een groot leeftijdsverschil is. Uiteraard is deze techniek voorbehouden voor echtgenoten, aangezien er gebruik wordt van gemaakt in het huwelijkscontract.

Merkwaardig is dat de Vlaamse Belastingdienst aanvaardt dat noch de inbreng (overdracht) van een eigen goed door één van de echtgenoten in een dergelijke “bijzondere, conventionele onverdeeldheid”, noch de toebedeling ervan, wordt beschouwd als een schenking, terwijl burgerrechtelijk, ingeval van louter gemeenschappelijke kinderen, de toebedeling wordt beschouwd als een schenking ten belope van de helft (artikel 1464, lid 2 Burgerlijk Wetboek).

Wordt ongetwijfeld nog vervolgd dus ...

[1] Cf. art. 2.7.6.0.6., §2 VCF